

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 11C/90/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113209483
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 10. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Wildeová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2014:8113209483.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Ivetou Wildeovou v právnej veci žalobcu: I. Q., K.. XX.X.XXXX, O. V. XX, zastúpený JUDr. Stela Wildeová, advokátka, so sídlom v Prešove, Palárikova 3, p r o t i žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35807598, o zrušenie rozhodcovského rozsudku a prísl. takto

rozhodol:

Súd z r u š u j e rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu spoločnosti Slovenská rozhodcovská a.s. Bratislava sp. zn. SR 07837/12 zo dňa 20.2.2013.

Žalovaný je p o v i n n ý nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 243,51 Eur na účet jeho právnej zástupkyne v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Žalobcu sa žalobou zo dňa 2.4.2013 domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu spoločnosti Slovenská rozhodcovská a.s. Bratislava sp. zn. SR 07837/12 zo dňa 20.2.2013. Žalobu podal z dôvodu neplatnosti rozhodcovskej zmluvy, ktorú je potrebné podľa jeho názoru považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku, keďže bola vopred naformulovaná a miesto rozhodcovského konanie jednostranne stanovil žalovaný, čo vzbudzuje pochybnosti o objektívnosti rozhodcovského procesu. Nekalosť rozhodcovskej zmluvy vyplýva aj z veľkej vzdialenosti a z nutnosti podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. V žalobe uviedol aj to, že rozhodca ignoroval predpisy na ochranu spotrebiteľa, ktoré však nekonkretizoval.

Žalovaný so žalobou nesúhlasil a zdôraznil, že účelom tohto konania má byť len súdne preskúmanie toho, či boli splnené základné podmienky pre prejednanie a rozhodnutie veci rozhodcom a či bola dodržaná zákonnosť. Poukázal na to, že rozhodcovská zmluva bola obsiahnutá na samostatnej listine, teda predstavovala samostatnú dohodu podpísanú oboma stranami a predstavuje nevýhradnú rozhodcovskú zmluvu a preto nie je možné pre tento prípad aplikovať § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Navyše žalobca nie je spotrebiteľom podľa § 2 písm. a/ zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, keďže v zmluve žalobca uviedol, že úver berie na účel zamestnania.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobcu, písomnými vyjadreniami žalovaného, rozsudkom Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného Slovenskou rozhodcovskou a.s. so sídlom Karloveské rameno 8, Bratislava sp. zn. SR 07837/12 zo dňa 20.2.2013 s návratkou, úverovou zmluvou č. 108301017, rozhodcovskou zmluvou z júna 2011, ako aj ďalším spisovým materiálom a zistil tento skutkový stav:

V júni 2011 (podľa žalovaného 15.6.2011) uzavreli účastníci písomnú úverovú zmluvu, ktorou žalovaný poskytol žalobcovi úver vo výške 700 Eur za nešpecifikovaný poplatok 680 Eur. Žalobca sa tak zaviazal žalovanému zaplatiť 1380 Eur 12-imi mesačnými splátkami po 115 Eur od 20.7.2011. V zmluve je krížikom vyznačené jeho prehlásenie, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon zamestnania.

Žalobca na pojednávaní prehlásil, že úver potreboval na rekonštrukciu strechy rodinného domu, čo uviedol aj zástupcovi žalovaného, ktorý s ním zmluvu uzatváral. Účel úveru v zmluve bol vyznačený bez jeho vedomia a keďže obaja boli v časovej tiesni boli mu predložené viaceré listiny na podpis, pričom mu bolo ukázané, kde konkrétne ich má podpísať bez toho, aby si tieto listiny prečítal. Týmto spôsobom došlo aj k podpísaniu rozhodcovskej zmluvy.

Rozhodcovská zmluva je opäť vo forme formulára tak, ako úverová zmluva, ale je na osobitnej listine. V príslušnom formulári sú rukou dopísané len údaje týkajúce sa žalobcu a čísla úverovej zmluvy. V nej sa v článku 2 uvádza, že všetky spory, ktoré vzniknú z príslušnej úverovej zmluvy budú riešené pred stálym rozhodcovským súdom, ak žalujúca strana podá na ňom žalobu alebo pred príslušným súdom SR, ak žalujúca strana podá žalobu na súde.

Dňa 30.10.2012 žalovaný podal voči žalobcovi žalobu na Stály rozhodcovský súd zriadený Slovenskou rozhodcovskou a.s. so sídlom Karloveské rameno 8, Bratislava, pričom ten vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. SR 07837/12 zo dňa 20.2.2013 a zaviazal žalobcu (v pôvodnom konaní žalovaného), aby zaplatil obchodnej spoločnosti Pohotovosť s.r.o. sumu 1.705,60 Eur spolu so zmenkovým úrokom vo výške 0,25% denne zo sumy 1.054,45 Eur od 11.8.2012 do zaplataenia a zákonným úrokom vo výške 6% ročne z tej istej sumy taktiež od 11.8.2012 do zaplataenia ako aj k náhrade trov konania vo výške 422,59 Eur. V rozsudku sa konštatuje, že záväzok z úverovej zmluvy účastníkov bol zabezpečený zmenkou zo dňa 15.6.2011 a v celom rozsahu bolo návrhu vyhovené. Tento rozsudok bol doručený žalobcovi dňa 4.3.2014 (č.l. 33).

Podľa § 52 ods. 1 OZ spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 4 OZ spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 OZ spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne, alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 2 OZ za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 53 ods. 3 OZ ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r/ OZ za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 53 ods. 5 OZ neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Rozhodcovské konanie je upravené v zákone č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní.

Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak

- a) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, ktorá nemôže byť predmetom rozhodcovského konania (§ 1 ods. 3),
- b) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní,
- c) jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy,
- d) sa rozhodlo o veci, na ktorú sa rozhodcovská zmluva nevzťahovala, a účastník rozhodcovského konania túto okolnosť v rozhodcovskom konaní namietal,
- e) účastník rozhodcovského konania, ktorý musí byť zastúpený zákonným zástupcom, nebol takto zastúpený alebo v mene účastníka rozhodcovského konania vystupovala osoba, ktorá nebola na to splnomocnená a jej úkony neboli ani dodatočne schválené,
- f) sa na vydaní rozhodcovského rozsudku zúčastnil rozhodca, ktorý bol rozhodnutím podľa § 9 vylúčený pre predpojatosť alebo ktorého vylúčenie účastník rozhodcovského konania pred vydaním rozhodcovského rozsudku nie zo svojej viny nemohol dosiahnuť,
- g) bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania (§ 17),
- h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona, 14) alebo
- i) bol rozhodcovský rozsudok ovplyvnený trestným činom rozhodcu, účastníkov konania alebo znalca, za ktorý bol právoplatne odsúdený,
- j) pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.13a)

Podľa § 41 ods. 1 citovaného zákona žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku možno podať v lehote 30 dní odo dňa doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi rozhodcovského konania, ktorý podáva žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak účastník rozhodcovského konania požiadal o opravu rozhodcovského rozsudku podľa § 36, lehota začína plynúť od doručenia rozhodnutia o oprave rozhodcovského rozsudku.

Súd sa v danom prípade predovšetkým zaoberal platnosťou rozhodcovskej zmluvy. Tým, že je spracovaná ako formulárová zmluva a to žalovaným, je zrejmé, že žalobca nemal možnosť ovplyvniť jej obsah (§ 53 ods. 2 OZ). V zmysle § 53 ods. 2 OZ teda platí fikcia o tom, že rozhodcovská zmluva sa nepovažuje za individuálne dojednanú, opak by musel preukázať dodávateľ, teda v danom prípade žalovaný. To, že rozhodcovská zmluva je uvedená na samostatnej listine však pre záver o opaku nepostačuje, zvlášť vychádzajúc z výpovede žalobcu, ktorá je taktiež dôkazným prostriedkom a ktorú súd nemal dôvod spochybniť. Z výpovede žalobcu totiž vyplynulo, že vôbec nebol upozornený na rozhodcovskú zmluvu, neboli mu poskytnuté žiadne informácie o rozhodcovskej zmluve, rozhodcovskom súde a rozhodcovskom konaní a že pokiaľ by tieto informácie mu boli poskytnuté, rozhodne by takúto rozhodcovskú zmluvu nepodpísal. V tejto súvislosti možno poukázať na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 6MCdo 9/2012, ktorý uviedol: „Návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy sa má predložiť spotrebiteľovi takým spôsobom, aby z neho bolo zrejmé, že spotrebiteľovi sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie prípadných sporov výlučne v rozhodcovskom konaní a aby bolo z neho tiež zrejmé, že mu boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie týkajúce sa výlučného riešenia sporov v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom právne akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená“.

Navyše v danom prípade si rozhodcovský súd podľa rozhodcovskej zmluvy vyberá sám žalovaný. Už táto okolnosť vyvoláva pochybnosti o nezáujatosti rozhodcovského súdu, keďže aj jeho činnosť má charakter podnikania. Aj Ústavný súd ČR v náleze II. US 2164/10 zo dňa 1.11.2011 uviedol, že v rozhodcovskom konaní ide o vyjasnenie a urovnanie vzájomných práv, ktoré sa realizujú činnosťou rozhodcu v zastúpení strán, ktoré na rozhodcu zmluvou delegovali svoju vôľu. Preto rozhodcovské konanie nie je konaním súdneho typu a to vedie k prísnejšiemu nazeraniu na rozhodcovskú doložku a jej náležitosti tak, aby nepredstavovali neprimerané podmienky v spotrebiteľských zmluvách a teda nevyvolávali nerovnováhu medzi účastníkmi konania a neviedli k značnej procesnej nevýhode jedného z účastníkov. Táto procesná nerovnováha môže spočívať aj v zbavení spotrebiteľa ochranných ustanovení právneho poriadku o ochrane spotrebiteľa napr. formou rozhodovania na základe zásad spravodlivosti. Ústavný súd ČR ďalej uvádza, že to, aby rozhodcovská doložka v spotrebiteľských zmluvách bola platne dojednaná, predpokladá predovšetkým transparentné pravidlá pre určenie rozhodcu. V tejto súvislosti možno poukázať aj na ďalší nález Ústavného súdu ČR IV. US 2735/11 zo dňa 3.4.2012, v ktorom sa zdôrazňuje, že právo na zákonného sudcu zaručené v čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd sa primerane vzťahuje aj na rozhodcovské konanie. Ak sa výber rozhodcu neurčil podľa transparentných pravidiel, nemôže byť akceptovateľný ani výsledok tohto rozhodovania.

V náleze Ústavného súdu ČR II. US 2164/10 sa ďalej uvádza, že rozhodcovské konanie musí zaručovať procesné pravidlá porovnateľné s konaním, ktoré by bolo na mieste v prípade, ak by spotrebiteľ neuzavrel rozhodcovskú doložku (napr. ústnosť, priamosť konania, odvolacia inštancia, absencia iných prekážok v uplatnení spotrebiteľských práv). Podmienky ustanovenia rozhodcu a dohodnuté podmienky procesného charakteru musia garantovať rovnaké zaobchádzanie, čo vo vzťahu k spotrebiteľ - podnikateľ znamená zvýšenú ochranu slabšej strany, teda spotrebiteľa.

V náväznosti na vyššie citované nálezy Ústavného súdu ČR súd zdôrazňuje, že z rozhodcovského konania v tomto konkrétnom prípade bola vylúčená zásada ústnosti, rozhodcovský rozsudok bol vydaný bez vyjadrenia žalobcu a dokonca ako vyplýva z jeho poučenia nebolo možné proti nemu podať opravný prostriedok. Jednoznačne preto možno dospieť k záveru o poškodení procesných práv spotrebiteľa teda žalobcu, pretože jednoznačne rokovací poriadok príslušného rozhodcovského súdu znevýhodňuje spotrebiteľa oproti súdnemu konaniu.

Problematikou platnosti rozhodcovskej zmluvy formulovanej žalovaným sa už zaoberali súdy vo viacerých svojich rozhodnutiach, napr. v uznesení Krajského súdu v Prešove 21CoE 89/2013-34 zo dňa 19.6.2013 alebo Krajského súdu v Trenčíne 4CoE 273/2012 zo dňa 22.8.2013. Súdy v nich poukázali na to, že súdna kontrola rozhodcovskej zmluvy platí aj v prípade, že zmluvný vzťah hlavný a vedľajší boli vyjadrený v samostatných listinách. Niet dôvodu vylúčiť súdnu kontrolu formulárovej zmluvy len preto, že je na samostatnej listine a nebola hodnoverne preukázaná vôľa spotrebiteľa individuálne vyjednať, aby prípadné spory riešil rozhodca. Podstatou individuálne nevyjednanej zmluvnej klauzuly je skutočnosť, že bola vopred dodávateľom naformulovaná bez možnosti zmeny jej obsahu, a to je práve aj prípad typových rozhodcovských zmlúv, ktoré sa predkladajú spotrebiteľom na podpis a majú vyvolať dojem, že si ich vyžiadali spotrebiteľia. Záver o neprijateľnosti rozhodcovskej zmluvy súdy videli tiež v geografickom faktore v zmysle judikatúry a poukázali na neprimeranú vzdialenosť od miesta rozhodcovského konania, čo je skutočnosťou, ktorá má odradzujúce účinky pre spotrebiteľa vo vzťahu k uplatňovaniu práva (rozsudok súdneho dvora EU C - 240/98-C-244/98 Oceáno Grupo Editorial). Podľa spomínaných rozhodnutí o nekalú zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak spotrebiteľ má podľa rozhodcovskej zmluvy možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a všeobecným súdom, ale ak by sa podľa takejto doložky, alebo zmluvy začalo rozhodcovské konanie na návrh veriteľa, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Preto je potrebné považovať takúto rozhodcovskú zmluvu v celosti za neprijateľnú, pretože spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

K námietke žalovaného o tom, že žalobca nemá status spotrebiteľa súd uvádza, že je nedôvodná. Poukazuje pritom na definíciu spotrebiteľa v § 52 ods. 4 OZ, z ktorej je nepochybné, že žalobca pri uzatváraní zmluvy nekonal v rámci predmetu podnikateľskej činnosti, keďže nebol podnikateľom, ale pracoval ako školník. Navyše súd musí skonštatovať, že z jeho činnosti sú mu známe nekalé praktiky

žalovaného pri vyznačovaní účelu úveru v zmluvách (napr. vo veciach 11C 160/2014, 11C 162/2014, 11C 163/2014), kedy žalovaný vyznačil účel úveru tak, že nezodpovedal skutočnosti, ako to bolo v rámci týchto konaní zistené a dokonca touto problematikou sa zaoberala aj Európska komisia, ktorá Slovenskú republiku na to upozornila vo svojom liste č. 21349/2011 zo dňa 7.7.2011.

Z vyššie uvedených dôvodov súd teda vyhodnotil rozhodcovskú zmluvu z dôvodu neprijateľnej zmluvnej podmienky ako neplatnú a preto bolo právne dôvodné žalobe podľa § 40 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z.z. vyhovieť.

Ďalšími uplatnenými dôvodmi zrušenia rozhodcovského rozsudku, ktoré vyplývajú z obsahu žaloby vzhľadom na tvrdenie o porušení záväzných predpisov na ochranu práv spotrebiteľov, ale ktoré žalobca dostatočne nekonkretizoval sa súd nepovažoval za potrebné zaoberať, pretože bolo by to nadbytočné. Rozhodujúci bol pre súdne rozhodnutie uznaný dôvod podľa § 40 ods. 1 písm. c/ citovaného zákona s dôsledkom záveru o nedostatku právomoci rozhodcovského súdu, keďže ďalší dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 40 ods. 1 písm. j/ citovaného zákona takýto dôsledok nemá (§ 43 citovaného zákona). Súd však dodáva, že nepochybne pri uzavretí zmluvy o úvere došlo k pochybeniu, keď neboli zachované obligatórne náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle zákona č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. Konkrétne ide o ustanovenie § 9 ods. 2 písm. f/, j/, k/, y/. Dôsledkom porušenia tejto povinnosti je záver o tom, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov s poukazom na § 11 ods. 1 písm. b/.

Úspešnému žalobcovi bola podľa § 142 ods. 1 O.s.p. priznaná náhrada trov konania. Tieto predstavujú trovy právneho zastúpenia za 4 úkony právnej služby: prevzatie a príprava zastúpenia 27.3.2013, podanie žaloby, vyjadrenie k odvolaniu vo veci odkladu vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku z 30.10.2013, účasť na pojednávaní 1.10.2014. Tarifná odmena za 1 úkon právnej služby podľa § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. v roku 2013 činila 60,07 Eur a v roku 2014 predstavovala 61,87 Eur. Za úkon vyjadrenie k odvolaniu však patrí len polovičná odmena, keďže nešlo o rozhodnutie vo veci samej (§ 13 ods. 2 písm. b/). Pripočítaný bol aj režijný paušál podľa § 16 ods. 3 vyhlášky a to 3 x 7,81 + 8,04 Eur. Správna výška trov tak činí 243,51 Eur (30,036 + 2 x 60,07 + 61,87 + 3 x 7,81 + 8,04) a nie 279,64 Eur ako ich vyčíslil právna zástupkyňa žalobcu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa § 205 ods. 2 O.s.p. odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O.s.p.),

f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Podľa § 251 ods. 1 O.s.p., ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.